PROGRAMM XIERAQ
TA' KONTROLL TAS-SAĦĦA TAL-ANNIMALI

GVERN TA' MALTA

MINISTERU GĦALL-AGRIKOLTURA, IS-SAJD U D-DRITTIJIET TAL-ANNIMALI

SEGRETARJAT PARLAMENTARI GĦAS-SAJD, L-AKWAKULTURA U D-DRITTIJIET TAL-ANNIMALI

01

F'HIEX JIKKONSISTI L-PROGRAMM **XIERAQ TA' KONTROLL TAS-SAĦĦA TAL-ANNIMALI?**

Il-Programm xieraq ta' kontroll tas-saħħa tal-annimali jikkonsisti f'numru ta' dokumenti b'informazzjoni li jispjegaw l-istrateġija ta' immaniġġjar addattat speċifikament għal stabbiliment partikolari.

Il-prevenzjoni ta' mard bħal batterji, 'viruses' u parassiti fost oħrajn, hija parti importanti fit-trobbija tajba tal-annimali u għaldaqstant huwa importanti illi jiġi mfassal programm bħal dan.

02

MINN HU L-PROFESSJONIST **RESPONSABBLI MILL-PROGRAMM?**

Mit-23 ta' April 2023 'il quddiem, sejjer ikun obbligu li kull stabbiliment reġistrat jew liċenzjat fejn jinżammu annimali (jinkludu rziezet, 'zoos' u 'breeders') ikollu programm xieraq ta' kontroll tas-saħħa tal-annimali mfassal u implimentat taħt ir-responsabbiltà ta' professjonist reġistrat mal-Kunsill tal- Kirurgi Veterinarji.

Dan ir-rekwiżit jinsab f' regolament 79(2) ta' Liġi Sussidjarja 437.47.

Bħalissa għaddeja kampanja ta' informazzjoni sabiex id-Dipartiment għas-Saħħa u t-Trattament Xieraq tal-Annimali jgħarraf lil kull minn huwa interessat b' dan l-obbligu legali u jħeġġeġ lil min jista' jirreġistra bħala professjonist biex jagħmel dan kemm jista' jkun malajr. Is-sidien tal-annimali għandhom isaqsu lill-kirurgu veterinarju tagħhom fuq dan il-programm.

Kemm sidien l-annimali kif ukoll kirurgi veterinarji huma mħeġġa jattendu għas-sezzjonijiet t'għarfien organizzati mid-Dipartiment għas-Saħħa u t-Trattament Xieraq tal-Annimali. F' dawn is-sezzjonijiet jintqalu ħafna xorti ta' interess, partikolarment fuq l-użu tal-antibijotici.

Programm xieraq ta' kontroll tas-saħħa tal-annimali għandu jkollu dawn li ġejjin:

- Jidentifika l-mard sinfikanti kollu u lproblemi/riskji ta' saħħa tal-annimali għal dak l-istabbiliment partikolari.
- Jelenka kif il-persuni responsabbli beħsiebhom li jipprevjenu l- mard , b'mod speċjali bl-użu tal-vaċċini, għalf addatat, miżuri ta' bijosigurtà u kundizzjonijiet tajba.
- Jispjega t-trattamenti li jintużaw jekk jitfaċċa l-mard.
- Jidentifika kif jista' isir titjib u tnaqqis fuq id-dipendenza tal-mediċina, b' mod speċjali l-użu tal-antibijotiċi.

03

GĦALIEX L-ISTABBILIMENTI GĦANDHOM **IKOLLHOM DAN IL-PROGRAMM?**

Dan il-programm iħeġġeġ l-assessjar tar-riskju ta' mard u jgħin biex jiġi identifikat kif u għaliex jiżviluppa l-mard.

Din l-informazzjoni tista' tintuża biex isiru l-bidliet fl-immaniġġjar u jservi ta' bażi għal pariri tal- kirurgu veterinarju. Dan jgħin ukoll sabiex dak li jkun josserva u jkejjel kemm it-tibdil fl-immaniġġjar qed iħalli r-riżultati mixtieqa.

04

KIF GĦANDU JIĠI MQASSAM **IL-PROGRAMM?**

Il- professjonist reġistrat mal-Kunsill tal-Kirurgi Veterinarji se jkun responsabbli mit-tfassil tal-programm.

F' dan il-fuljett qed nsemmu biss ftit suġġerimenti ta' kif jista' jinbena l-qafas tiegħu.

Peress illi mhux kull stabbiliment huwa l-istess, stabbilimenti żgħar mhux mistenni li jkollhom programm estensiv u dettaljat daqs dawk kbar.

Il-qafas tal-programm jista' jitfassal b' dan il-mod li ġej:

a. Introduzzjoni:

Deskrizzjoni tal-istabbiliment u ż-żamma tiegħu, inkluż il-bini, l-art tal-madwar u ż-żoni ta' kwarantina. Jissemmew l-għanijiet li jridu jitlaħħqu u l-pjanijiet ta' azzjoni meħtieġa.

b. Profil ġenerali tas-sistema:

- L-Art: Dettalji ta' kif iż-żona kollha hija mqassma u ġestita.
- L-Annimali: Identifikazzjoni u deskrizzjoni tan-numri, speċi u etajiet tal-annimali.
- L-għan tal-istabbiliment: Fil-każ ta' irziezet l-għan huwa l-produzzjoni tal-ikel, bħal bajd, laħam jew ħalib fost oħrajn.

Fil-każ ta' 'breeders' l-għan huwa t-twelid tal-frieħ. Għandu jitniżżel il-mod ta' kif l-għanijiet sejrin jitlaħħqu.

- Il-liġijiet: Tinżamm lista ta' liġijiet relevanti spjegata f' termini prattiċi mill-professjonist.Jissemmew l-għanijiet li jridu jitlaħħqu u l-pjanijiet ta' azzjoni meħtieġa.

ċ. Alloġġ ta' annimali:

- Deskrizzjoni tal-alloġġ disponibbli, meta u kif jintuża.
- Informazzjoni fuq it-tindif, diżinfezzjoni u manutenzjoni ta' rutina tal-binja u t-tagħmir.

d. Għalf:

Deskrizzjoni tal-għalf, kif jinħażen sewwa u meta jingħata. Dan jiddependi ħafna miċ-ċirklu ta' produzzjoni (simna/qatla), età (tiftim/treddigħ) jew kundizzjoni (mard/tgħammir)

Punti ta' osservazzjoni tal-imġieba tal-annimali. Dan jista' jsir f'ħinijiet differenti, per eżempju waqt li jirgħu, jieklu, ikunu weqfin jew miġbura flimkien. Osservazzjoni tajba tista' tiżvela kundizzjonijiet ta' mard, dawk inadegwati jew anke defiċjenzi nutrittivi.

e. Żamma tar-Rekords:

- Identifikazzjoni tal-annimali
- Passaporti tal-annimali, fejn applikabli
- Ktieb tal-moviment (inkluż imwiet)
- Rekord tal-mediċina li ġiet amministrata fuq l-annimali (anke dawk ta' rutina)
- Informazzjoni fuq l-iskeda ta' tnissil
- Immaniġġjar preventiv (e.ż. skedi ta' vaċċinazzjoni, strateġiji kontra l-ħniex)
- Trattament alternattiv (priobiotics, prebiotics, aċidi organiċi)
- Lista ta' mard fil-passat bi probabbiltà li jikkawża problema fil-futur
- Provi ta' xiri ta' materjal u tagħmir (stokk minn fejn tnisslu l- annimali, mediċini, numri tal-lott tal-għalf, diżinfettanti, riżultati ta' testijiet, ċertifikati tas-saħħa). Irċevuti u 'invoices' għandhom jinżam-mu għal mill-anqas ħames (5) snin.
- Riċetti veterinarji
- Kampjuni tal-għalf
- Dati taż-żjarat tal-kirurgu veterinarju u raġuni taż-żjara

f. Taħriġ:

- L-esperjenza u t-taħriġ tan-nies li jaħdmu fl-istabbiliment kif ukoll tal-professjonist għandha tkun elenkata u aġġornata.

  Is-sezzjonijiet ta' għarfien li d-Dipartiment għas-Saħħa u t-Trattament Xieraq tal-Annimali jorganizza minn żmien għal żmien jgħoddu wkoll bħala taħriġ.

ġ. Proċeduri f'sitwazzjonijiet ta' emerġenza:

tifqiegħ ta' mard, nirien, epidemiji. In-numri ta' kuntatt għandhom jinżammu aġġornati.

ħ. Pjanijiet ta' titjib għal ġejjieni:

- Għandhom jiġu identifikati ż-żoni fejn hemm bżonn bidla u stabbiliti l-miri għal-livell ta' mard għat-tnax –il xahar li ġej.

- Għandhom jinħolqu strateġiji ta' prattiċi ta' trobbija bbażata fuq iċ-ċikli tal-ħajja tal-annimali, l-epidemoloġiji u l-fatturi tal-mard.

- Ir-riżultati miksuba (kemm pożittivi jew negattivi) għandhom jiġu miktuba u studjati sew biex b'hekk f'każ illi tiġi identifikata l-kawża principali ta' trobbija mhux kif suppost ikun eħfef li jsir it-titjib meħtieġ.

i. Miżuri tal-bijosigurtà u iġjene:

- Bijosigurtà huwa t-terminu li jiddiskrivi l-istrateġija ġenerali u l-miżuri sabiex iżommu jew inaqqsu l-mard milli jidħol fl-istabbiliment.

  Dawn il-miżuri għandhom jiġu mfassla fid-dettall u għandha tinżamm l-evidenza li dawn qed jiġu segwiti. L-istess jgħodd għal prattiċi ta' iġjene.

j. Miżuri għat-trattament xieraq tal-annimali:

Dawn il-miżuri għandhom jitfasslu f'punti qosra. Oltre mir-raġunijiet marbuta mad-drittijiet tal-annimali, il-kundizzjonijiet ħżiena jwasslu wkoll għal mard.

05

KIF NISTA' INSIR NAF IŻJED **FUQ DAN IL-PROGRAMM?**

Il-Kunsill tal-Kirurgi Veterinarji ħejja proċedura ta' reġistrazzjoni għal professjonisti interessati.

Ki-rurgi Veterinarji għandhom jagħmlu r-reġistrazzjoni tagħhom kif indikat mill-Kunsill tal-Kirurgi Veter-inarji. Is-sidien tal-istabbilimenti għandhom ikellmu lil kirurgu veterinarju tal-fiduċja tagħhom fuq dan il-programm biex jiksbu aktar informazzjoni.

06

X' INHUMA R-RESPONSABILITAJIET TA' **SID L-ANNIMAL U TAL PROFESSJONIST?**

Responsabbilità tal-Professjonist

Il-professjonist għandu jfassal u jsejjes il-programm fuq il-kundizzjonijiet speċifiċi tal-istabbiliment.

Hemm ħafna fatturi oħra li jagħmlu post differenti minn ieħor. Insemmu xi wħud: ambjent tal-lokal (rurali jew urban), pjan tal-post (maqsum f' ħafna binjiet jew binja waħda), speċi differenti (stabbiliment fejn hemm speċi waħda u oħrajn b'ħafna speċi differenti għal għan wieħed jew iżjed).

Hija r-responsabbiltà tal-professjonist li jqis dawn il-fatturi kollha u jfassal il-programm addattat. Għandhom biss jintużaw mediċini rreġistrati. Vaċċini għandhom jintużaw biss jekk il-marda jew li 'strain' tagħha tkun preżenti.

Hija wkoll r-responnsabilita tal-professjonist li jinforma ruħu fuq hekk u/jew jirrakomanda t-testijiet li hemm bżonn. Fil-żjarat tiegħu l-professjonist għandu jara li l-programm qed jiġi segwit. Fejn dan ma jkunx il-każ il- professjonist għandu jiddiskuti ma' sid l-istabbiliment. Jekk ikun hemm bżonn għandu jinbidel il-programm jew jiġi mmarkat b' liema mod kien hemm jew se jkun hemm varjazzjonijiet fil-programm. Għandu jiġi indikat jekk dan sarx bi qbil bejn iz-żewġ partijiet. Dan huwa wkoll important għal fini tal-kontrolli uffiċjali.

Responsabbiltà sid l-istabbiliment

Sid l-istabbiliment għandu jsegwi sew l-istruzzjonijiet tal-programm. Fejn ikollu diffikultajiet għandu jiċċarahom minnufih.

Għandu jżomm id-dukumenti relatati mal-programm fl-istabbiliment stess b' mod organizzat u nadif.

Ovvjament dak kollu li nkiteb fil-programm ikun inkiteb bi qbil bejn iż-żewġ partijiet, għalhekk jekk sid l-annimali jidhirlu li għandu jkun hemm xi tibdil dan għandu jsir b' diskussjoni mal-professjonist. Fatturi li huma diffiċli li jiġu attwati fil-prattika għandhom jinħasbu bil-quddiem u kkunsidrati jew immarkati bħala tali qabel jiġi finalizzat il-programm.

07

X' INHUMA L-PATOLOĠIJI EWLENIN PREŻENTI FIT-TERRITORJU MALTI **LI JISTGĦU JITNAQQSU PERMEZZ TA' IMPLIMENTAZZJONI TAJBA TAL-PROGRAMM?**

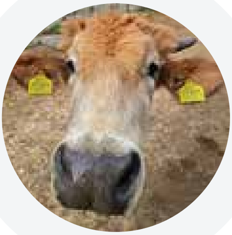

BOVINI

- Dijarea fl-għoġġiela
- Pnewmonja fl-għoġġiela
- Plaċenta fuq ġewwa u endometritis
- Mastitis
- Zappip (necrobacillosis, digidermatitis, linea alba, ulcer fil-qiegħ tas-sieq).

KAPRINI U OVINI

- Dijarea fl-għoġġiela
- Pnewmonja fil ħrief/gidja
- Plaċenta fuq ġewwa u endometritis
- Mastitis
- Zappip (necrobacillosis, digidermatitis, linea alba, ulċeri fil-qiegħ tas-sieq)

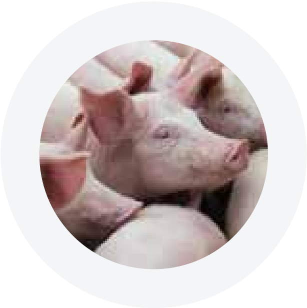

MAJJALI

- Infezzjoni Streptococcus suis
- Infezzjonijiet vaġinali/vulvali fil-majjali nisa wara t-twelid
- Mastitis (E Coli / Salmonella)
- Greasy pig disease (Staphylococcus hyicus)
- Ħżież (Trichophyton /Microsporum spp.)
- Skabbja (Sarcoptes scabiei)
- Attakk mid-dubbien (dubbien tad-djar / dubbien tal-istalel)
- Parassiti interni
- Coccidiosis (coccidian varji)

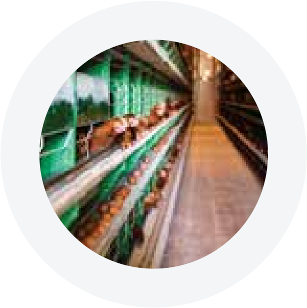

TJUR

- Mard respiratorju
- Mard gastrointestinali
- Dermatite fil-pala tas-sieq
- Tnaqqir dannuż
- Infezzjoni fungali

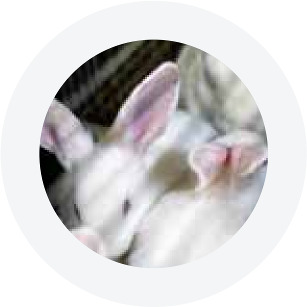

FNIEK

- Leżjonijiet tal-ġilda

Programm Xieraq ta' Kontroll tas-Saħħa tal-Annimali huwa utli ħafna bħala għodda ta' konsulenza, għaliex dan huwa wieħed mill-għanijiet prinċipali għaliex għandu jiġi żviluppat.

Għalkemm dan se jkun obbligatorju, l-valur tiegħu jista' jitnaqqas jekk l-awtoritajiet ikunu preskrittivi iżżejjed. Mhux l-intenzjoni tad-Dipartiment li jiddetta kif għandu jkun bl-eżatt kull programm ta' kull stabbiliment. Kif diġa ssemma, il-kumplessità tiegħu jiddependi ħafna mill-istabilliment u l-bżonnijiet individwali.

Kuntatti
Direttorat għar-Regolazzjoni Veterinarja
Abattoir Street, Albert Town, Marsa, MRS 1123 - Malta
T +356 2095 3791
E veterinaryregulation.mafa@gov.mt

www.agrikoltura.gov.mt

agrikoltura sajd